

Yhtenäiset linjat AHOT-käytäntöihin sosiaalityön koulutuksessa

Sosnetin peruskoulutuksen työvaliokunta

Sosiaalityön koulutusyksiköiden kevätseminaari
Koulutus- ja kehittämiskeskus Salmia, Jyväskylä
20.5.2014

Taustaa

- ▶ AHOT korkeakouluissa -hanke (ESR), Sosiaalialan osahanke (v. 2011-2013)
- ▶ Julkaisu: Helminen, Jari & Lähteinen, Sanna (toim.) 2013: *Yhteisellä tiellä. Sosiaalialan ja sosiaalityön korkeakoulut aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen (AHOT) kehittäjinä*. SOSNET Julkaisuja 6.
- ▶ Yliopistot pitivät tärkeänä, että valtakunnallisesti käytännöt olisivat mahdollisimman yhteneväisiä
- ▶ Peruskoulutuksen työvaliokunta on pyrkinyt kokoamaan käytäntöjä, osin linjaamaan niitä sekä nostamaan kysymyksiä yhteiseen keskusteluun

Peruslähtökohtia

- ▶ Valtakunnallisesti yhteiset linjaukset mahdollistavat ja edistävät opiskelijoiden yhdenvertaista kohtelua sekä helpottavat opettajien arviointityötä. Tästä huolimatta arvioinnin tulee olla tapauskohtaista ja perustua opiskelijan osaamiseen.
- ▶ Ahotointi lähtee opiskelijan omasta aloitteesta ja vastuu osaamisen osoittamisesta on opiskelijalla. Oppilaitoksen tehtävänä on tiedottaa riittäväällä tavalla aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen periaatteista ja käytännöistä. Päätöksiin liittyvien perustelujen avaaminen on tärkeää.

Jatkoselvittelyä kaipaavat asiat:

- ▶ Sosiaalityön koulutukseen valitaan suhteellisen runsaasti perusvalinnassa sellaisia opiskelijoita, jotka eivät suorita kandidaatin tutkintoa vaan siirtyvät suoraan maisterin tutkintoon.
- ▶ Sosiaalityön koulutuksen valintamenettelyt kaipaavat valtakunnallista keskustelua ja strategista linjaamista korkeakoulujen valintauudistuksen myötä
- ▶ Avoimen yliopiston opetuksen laatuun on jatkossa edelleen syytä kiinnittää huomiota ja varmistaa, että opetus vastaa tutkintokoulutusta.
- ▶ Avoimessa yliopistossa tulisi suorittaa ainoastaan perus- ja aineopintoja, jolloin syventävät opinnot on tarkoitettu pääsääntöisesti vain pääaineen tutkinto-opiskelijoille.

Sosionomi (AMK) -tutkinnot

- ▶ Sosionomit (AMK) voivat hakeutua tutkinto-opiskelijoiksi perusvalinnan tai erillisvalintojen kautta. Molempien valintaväylien kautta he suorittavat pääsääntöisesti vain maisterin tutkinnon.
- ▶ Sosionomi (AMK) -tutkinnon pohjalta myönnettävä korvaavuus sosiaalityön pääaineopintoihin on keskimäärin noin 25 opintopistettä, joka painottuu aineopintoihin. Pääsääntöisesti myönnetään korvaavuus perus- ja aineopintojen vaiheen käytännönopetusjaksoihin, lukuun ottamatta niihin kuuluvia teoreettisia opintoja, joissa voi olla myös sosionomeille (AMK) räätälöity opintosuoritus. Kandidaatin tutkielmaan ei pääsääntöisesti myönnetä korvaavuuksia.

Linjaus ja hyvät käytännöt:

- ▶ Säilytetään korvaavuuksien määrä suunnilleen ennallaan (25 op) ja painotetaan korvaavuuksia aineopintoihin.
- ▶ Kehitetään osakorvaavuuksiin liittyviä opintosuorituksia tukemaan sosiaalityöntekijän identiteetin ja tehtävänkuvan kirkastumista (käytännönopetus) ja tutkimuksellisia ja teoreettisia valmiuksia (kandidaatin tutkielma).

Sosionomi (ylempi AMK)

- ▶ Sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon suorittaneet voivat hakeutua tutkinto-opiskelijoiksi perusvalinnan tai erillisvalintojen kautta. Molempien valintaväylien kautta he suorittavat pääsääntöisesti vain maisterin tutkinnon.
- ▶ Sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon pohjalta myönnettävä korvaavuus sosiaalityön pääaineopintoihin vaihtelee yliopistoittain (vaihteluväli 11–28 op). Korvaavuudet määritellään tapauskohtaisesti tutkinnon sisällöllisen vastaavuuden perusteella. Yleinen käytäntö on puuttunut, koska tutkintoja on ollut toistaiseksi vielä hyvin vähän ja koska sosionomi (ylempi AMK) -tutkintojen sisällöt painottuvat ammattikorkeakoulukohtaisesti.

Linjaus ja hyvät käytännöt:

- ▶ Yhteisenä käytäntönä jatkossa on myöntää aiemman Sosionomi (ylempi AMK) -tutkinnon perusteella korvaavuuksia sosiaalityön pääaineopintoihin korkeintaan 15 op sisällöllisen vastaavuuden perusteella. Tämän yli menevä osuus myönnetään vain ahotointien ja lisäsuoritusten (esim. refleктоiva essee) kautta.
- ▶ Korvaavuudet ja mahdolliset ahotoinnit kohdistuvat lähinnä syventävän ammatillisten valmiuksien saamiseen, mutta ei kuitenkaan käytännönopetusjaksoihin. Kyseeseen voivat tulla esimerkiksi lastensuojelun osaamiseen, sosiaalityön erityiskysymyksiin, valinnaisiin opintoihin, johtamista ja projekteja käsitteleviin opintojaksoihin.
- ▶ Korvaavuuksia ei myönnetä tutkimusmetodeihin eikä kandidaatin tutkielmaan tai pro gradu -tutkielmaan.

Muut amk-tutkinnot ja opinnot

- ▶ Muut ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet voivat hakeutua tutkinto-opiskelijoina perusvalinnan tai erillisvalintojen kautta, mikäli ovat suorittaneet sosiaalityön perus- ja aineopinnot. Muutamassa yliopistossa geronomi (AMK) -tutkinnon suorittaneet on rinnastettu sosionomi (AMK) -tutkinnon suorittaneisiin niin hakuvaiheessa kuin aiemmista opinnoista myönnettävissä suorituksissa.
- ▶ Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinnoilla myönnetään korvaavuus pääsääntöisesti perusopintojen ensimmäiseen käytännönopetusjaksoon.
- ▶ Kesken jääneitä tutkintoja tai yksittäisiä opintosuorituksia ei huomioida, ellei siihen ole erittäin painavia perusteita.

Jatkoselvittelyä kaipaavat asiat:

- ▶ Yliopistojen käytännöt eroavat sen osalta, millä ammattikorkeakoulussa suoritetulla tutkinnolla voi tulla valituksi maisterin tutkintoon. Osassa yliopistoja sosionomi (AMK) -tutkintoon rinnastetaan myös geronomi- ja kuntoutusohjaajatutkinnot sillä perusteella, että ne kaikki ovat sosiaalialalle suuntautuvia ammattikorkeakoulututkintoja. Myös tutkinnoista myönnettävät korvaavuudet vaihtelevat yliopistoittain. Yliopistojen voisi olla perusteltua pohtia yhtenäisempää linjausta näiden kysymysten osalta.

Aiemmat yliopistolliset tutkinnot

- ▶ Aiemman soveltuvan yliopistotutkinnon suorittaneet voivat hakeutua tutkinto-opiskelijoiksi perusvalinnan tai erillisvalintojen kautta, mikäli ovat suorittaneet sosiaalityön perus- ja aineopinnot avoimessa yliopistossa tai osana aiempaa tutkintoaan.
- ▶ Molempien valintaväylien kautta he suorittavat pääsääntöisesti vain maisterin tutkinnon. Kieli- ja metodiopintoihin myönnetään korvaavuuksia.
- ▶ Sosiaalityön opiskelijan siirtyessä yliopistosta toiseen suorittamaan opintojaan myönnetään korvaavuudet sisällöllisten vastaavuuksien perusteella. Opintokokonaisuudet (perusopinnot, aineopinnot) hyväksiluetaan sellaisenaan.

Linjaus ja hyvät käytännöt:

- ▶ Ennen tutkinto-opiskelijaksi siirtymistä monet opiskelijat ovat tehneet sosiaalityön opintoja avoimessa yliopistossa, minkä vuoksi on tärkeää kiinnittää huomiota avoimen yliopiston opetuksen laatuun ja toteutustapoihin.

Jatkoselvittelyä kaipaavat asiat:

- ▶ Selvitetään arvosanojen siirtymiseen liittyvät periaatteet ja käytännöt tilanteessa, jossa sosiaalityön opiskelija siirtyy yliopistosta toiseen suorittamaan sosiaalityön opintoja tutkinto-opiskelijana.

Täydennyskoulutus ja muut koulutukset

- ▶ Sosiaalityön opintoihin hyväksiluetut täydennyskoulutukset ja muut koulutukset ovat pääsääntöisesti pitkäkestoisia (esim. 30 op) yliopistollisia koulutuksia, joilla voi saada esimerkiksi 5–10 op laajuisen kurssin hyväksiluvun. Käytössä on myös osittainen hyväksiluku, jolloin aiemmin suoritettun koulutuksen lisäksi on vaadittu lisätehtävä.
- ▶ Korvaavuuksia on myönnetty lähinnä erikoistaviin ja valinnaisiin opintoihin. Lyhyitä täydennyskoulutuksia ei ole pääsääntöisesti hyväksiluettu. Hyväksilukua koskevasta päätöksestä vastaa pääsääntöisesti opintojakson vastuuhenkilö. Arvioinnissa kiinnitetään huomioita koulutuksen sisältöihin ja tasoon.

Linjaus ja hyvät käytännöt:

- ▶ Sosiaalityön opintoihin hyväksiluetut täydennyskoulutukset ja muut koulutukset ovat pääsääntöisesti pitkäkestoisia (esim. 30 op) yliopistollisia koulutuksia. Käytössä on myös osittainen hyväksiluku, jolloin aiemmin suoritettun koulutuksen lisäksi voidaan vaatia. Korvaavuuksia myönnetään lähinnä erikoistaviin ja valinnaisiin opintoihin.

Työkokemus

- ▶ Sosiaalityöntekijänä hankittu työkokemus tuottaa hyväksiluvun pääsääntöisesti perusopintojen ja/tai aineopintojen käytännönopetusjaksoon. Teoreettiset opinnot on pääsääntöisesti tehtävä. Käytössä on myös osittainen hyväksiluku, jolloin työkokemus lyhentää kentällä oloa. Myös opiskelun aikana kertyvä työkokemus hyväksiluetaan.
- ▶ Sosiaali- ja terveystieteiden alan työkokemuksella tai relevantilla vapaaehtoistyön kokemuksella saa osassa yliopistoja hyväksiluvun perusopintojen käytännön jaksoon.
- ▶ Muun kuin sosiaalityön työkokemuksen huomiointi on toistaiseksi ollut vähäistä. Hyväksiluku voi kohdentua työkokemuksesta saadun sisällöllisen tai menetelmällisen osaamisen osalta tutkinnon eri osiin, käytännössä useimmiten esimerkiksi valinnaisiin tai erikoistaviin opintoihin tai johtamisopintoihin. Käytännössä työkokemukseen yhdistyy tavanomaisesti myös aiempia koulutuksia.

Linjaus ja hyvät käytännöt:

- ▶ Hyväksi käytännöksi on havaittu yhdistää työkokemuksella hankittuun osaamiseen reflektiivinen essee tai seminaarityöskentelyä, jossa jäsenetään ammatillista kokemusta sekä sosiaalityöntekijän tehtävää ja identiteettiä.

Jatkoselvittelyä kaipaavat asiat:

- ▶ Sosionomi (AMK) -tutkinnon perusteella hankittua työkokemusta sosiaaliohjaajana ei pääsääntöisesti hyväksiluetta. Yliopistojen voisi olla perusteltua pohtia yhtenäisempää linjausta sosiaaliohjaajana hankitun työkokemuksen osalta.